



‘Het verbinden van kennis, nevenstromen en partijen die verwaarden, is de kracht van de Oost-Brabantse aanpak’

‘Het sterke van de in Oost-Brabant gehanteerde aanpak is dat men niet zozeer kijkt wat ontwikkeld moet worden, maar kijkt welke kennis, nevenstromen en partijen die verwaarden al aanwezig zijn. Door deze te verbinden kan een goede start met de biobased economy gemaakt worden.’ Jan van Rijsingen, ondernemer en lid van het topteam van de Topsector Agri & Food, spreekt zich uit over de ambitie van Oost-Brabant om onder het credo ‘Agro & Food meets Technology’ de regionale biobased economy te stimuleren. Basisgedachte van het initiatief is het verwaarden van agrofoodnevenstromen in de nieuwe groene grondstoffeneconomie van Oost-Brabant.

Biobased Economy Magazine berichtte halverwege 2012 al over het initiatief van het Samenwerkingsverband Regio Eindhoven (SRE) en de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (NV BOM) om onder de titel Biobased Business Brainport de regionale biobased economy aan te jagen. Zij beogen een agrofoodsector die niet alleen voedsel produceert, maar ook via het opwaarderen van nevenstromen hernieuwbare grondstoffen levert aan andere industrieën. De gedachte is dat de agrofoodsector op die manier een kwaliteits- en duurzaamheidsimpuls krijgt door het tegelijkertijd sluiten van ketens, het genereren van extra business en het creëren van extra toegevoegde waarde naar andere sectoren.

Melk als voorbeeld

‘De biobased economy is een zeer belangrijk thema’, stelt Van Rijsingen. ‘Niet voor niets is het een van de eerste cross-sectorale thema’s binnen het Topsectorenbeleid. De biobased economy is ook zeer divers. Er worden tal van zaken onder geschaard. Grofweg kun je naar mijn idee stellen dat in West-Brabant het grote doel het vervangen van de oude C-chemie door de nieuwe C-chemie is. Dat alles door het gebruiken van agrarische grondstoffen en nevenstromen. In Oost-Brabant richten wij ons vooral op toepassingen voor food, feed en farma. Zo is men in het kader van humane consumptie op zoek naar clean label toepassingen. Een ontwikkeling waarbij het gebruik van bijvoorbeeld kunstmatige kleurstoffen in voeding een halt toeroept door het zoeken naar alternatieve natuurlijke producten. Voor het verwaarden van agrarische nevenstromen brengt dit kansen met zich mee.’ ‘Melk is zo’n mooi voorbeeld van waar het met de biobased economy heen kan’, vervolgt Van Rijsingen. ‘Waar melk ooit alleen als basis diende voor kaas en boter en de wei een afvalproduct was, is deze wei nu een grondstof waaruit allerlei waardevolle ingrediënten gewonnen worden. Dit alles is bereikt door vanuit het kijken naar inhoudsstoffen een beter economisch model te ontwikkelen, naar mijn idee ook de grote lijn van de biobased economy: zorgdragen voor het beter verwaarden.’

Frikandel

Samen met onder meer de BOM en het SRE zet Van Rijsingen zich momenteel in om in Oost-Brabant een biobased economy te creëren onder zowel dierlijke als plantaardige nevenstromen. ‘Deze regio herbergt alle randvoorwaarden om daar een succes van te maken’, stelt de ondernemer. ‘In het verleden hebben wij als gebied ook al bewezen aan restverwaarding te kunnen doen. Ik denk bijvoorbeeld aan de hele snackindustrie wat eigenlijk een voorbeeld van opwaardering van restproducten is. Het mooiste streekproduct is natuurlijk de frikandel die in Oost-Brabant ontstaan is.’ Anno 2013 ziet Van Rijsingen in zijn regio ook tal van nieuwe bedrijven die het voor de agrofoodindustrie mogelijk maken om neven-

stromen te verwaarden. ‘Machinefabrikanten als Stork Marel en GEA zijn zeer goed in het mogelijk maken van nieuwe toepassingen voor nevenstromen uit de dierlijke eitwitketen.’

Markten definiëren

Ondertussen ziet Van Rijsingen drie belangrijke zaken die nodig zijn om in Oost-Brabant daadwerkelijk van de biobased economy een succes te maken. ‘Allereerst is het belangrijk de markten te definiëren. Er wordt nu vooral aanbod gedreven gewerkt. Een bedrijf beschikt over een reststroom en vraagt zich af wat daarmee kan gebeuren. Op een paar incidenten na komen wij nog niet verder dan verbranden of vergisten. Wat nu nodig is, is het definiëren van de stoffen die in de nevenstromen zitten en mogelijk waardevol kunnen zijn. De concurrentiekracht van deze producten moet in beeld gebracht worden. Een stof als lycopen wordt bijvoorbeeld grotendeels chemisch geproduceerd tegen een kostprijs, die ver ligt onder de prijs van de biologische variant. Er ligt mogelijk een niche in toepassingen in voeding, als aangetoond kan worden dat de biologische variant positieve effecten heeft op de volksgezondheid.’ ‘Ten tweede zul je volume moeten creëren’, vervolgt Van Rijsingen. ‘Voor het verwaarden van elke willekeurige reststroom geldt dat het alleen succesvol kan zijn als er kritische massa is. Tenslotte moet je de juiste technologie hebben om de gewenste stof zo goed en efficiënt mogelijk uit de stroom te halen. Zo kun je een goede scheidingstechnologie hebben, maar als deze belangrijke producteigenschappen vernietigt heb je er niets aan. Zeker bij biologisch actieve stoffen is het belangrijk dat deze in hun natuurlijke context geconserveerd en geïsoleerd worden. Alle verschillende technologieën – van milde conserverings- tot scheidings-, extractie- en drogingstechnologie – vormen een cruciale facilitator om resultaat te behalen in de biobased economy.’

Kansen

‘Het sterke van de aanpak die in deze regio gehanteerd wordt, is dat wij niet zozeer kijken wat er ontwikkeld moet worden, maar juist kijken wat wij aan kennis, nevenstromen en verwaardende partijen hebben. Door die bijeen te brengen kun je al een goede start maken. Met deze voorlopers willen wij aan de slag gaan en de marktkansen die er voor de komende twee jaar zijn direct verzilveren. Op die manier breng je de biobased economy op gang en in de tussenliggende periode wordt vanzelf nieuwe kennis ontwikkeld die over twee jaar weer aangewend kan worden. In feite is het meters in de praktijk maken en al doende leren en dat is juist de aanpak die midden- en kleinbedrijven (mkb) en mkb+-ondernemingen aanspreekt. De kern van het verhaal is bedrijven faciliteren die iets willen en kunnen in de biobased economy. Wij beginnen dichtbij in Oost-Brabant, maar dat betekent niet dat het initiatief niet openstaat voor partijen van buiten de regio.’